

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գույնարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.
Առատահմանի համար (երկու քիւր մեկ
ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
ԿԱՆԽԻՆ ՎՃԱՐԵԼԻ

Նամակ դրամ եռայլն դրկել հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա. (Պուլկարիա)
Редакция на вѣст.
„Иравункъ“
ВАРНА (България).
Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած-
ները միայն կը հրատարակուին առ-
բողոքովի կամ մասամբ.
Խմբագրական տղը 20 սանթիմ. երե-
ֆէն անէյի անգամներու համար 20 0/0
զեղյ կը լինի.

ՎԱՌՆԱՅԻ

ԹԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վառնան թաղական խորհուրդը
ընտրելու տեսակետով դժբախտ ե-
ղած է. և այս դժբախտութիւնն
տանձնեակ տարիներէ ի վեր կը շա-
րունակուի. Այս քաղաքի մէջ, չէ
թէ ուրիշ տեղերու նման թաղա-
կան ընտրուելու թեկնածուներ կը
վիստան, այլ ընդհակառակը ազ-
գին մեծամասն քուէովը ընտրու-
ածներ չին ուղեր պաշտօնի գլուխ
տնցնել, իւրաքանչիւրը մէյ մէկ ա-
ւարկութիւն մէջ տեղ բերելով.
Բայց մէջբերուած առարկութիւն-
ները կամ լու եւս է ըսել պատ-
րուակները երբ ի մի ձուլես առ-
ջեզ կը տեսնես ճոյղներու հրա-
կայ. կոճկ մը. Ազգ. պաշտօնէ
խոյս տուողները պզտիկ բացառու-
թեամբ մը ազգային ճոյղեր են,
ազգային ծայրեր կը ըսեն, որովհետեւ
անոնք իրենց անհատական առեւ-
տրական գործերուն մէջ ժիր, աշ-
խատասէր և գործունենայ ըլլալու
համբաւը կը վայելին և միմիայն
ազգային այս կարեւոր պաշտօնէն
է որ խոյս կուտան.

Վառնայի ազգայինք մինչեւ
ցարդ աշխատած են որ թաղական
խորհրդարանի անդամներուն վրայ
բազմած տեսնեն աղա, չորսաձի
գասակարգը. և գրեթէ միշտ ի-
րենց քուէները ալ աս դասակար-
գին տուած են, մտածելով թէ ա-
նոնք իրենց դրամին և ազգեցու-
թեան շնորհիւ պիտի կարողանան
ազգին վտիտ անաուկը բեղմնաւո-
րել, հասոյթներու աղբիւր ստեղ-
ծել և ի հարկին իրենց քսակներէն
զոհողութիւններ ալ ընել.

Սակայն դժբախտաբար մինչեւ
ցարդ եղած փորձերը ցոյց տուին
թէ վառնայի չորսաձի դասակար-
գը ժողովուրդին այդ անկողնու-
թիւնները իրականացնելու բնաւ
տրամադրութիւն չունի. անոնք կը
սիրեն զբաղիլ միմիայն իրենց
անձնական գործերով, և չին հա-
ճիր բնաւ չաբաթը գտնէ 2-3
ժամ զոհելով խորհրդարան հաւա-
քուիլ ու թաղային գործերով
զբաղիլ, ասոնց անկերպարան վի-

ճակը բարեփոխ և այլն.

Նախկին թաղականները՝ նոյն
խակ ազգայնաց կողմէ, իրենց առ-
ջեւ խոչնդոտներ եղած տեսնելով
վարժարանի շինութիւնը աւար-
տելէ վերջ քանի մը ամիս առաջ
հրաժարեցան. ժողովրդեան մէկ
մասը անմիջապէս նոր ընտրու-
թեան հաւարեւանք մը ցոյց տուաւ,
և յաջողեցաւ առաջիններէն աւելի
չորսաձիական թաղ. խորհուրդ
մը ընտրել, միշտ այն համոզու-
մով թէ չորսաձիները ազգին վը-
տիտ անաուկը պիտի պարարտա-
ցնեն. Բայց աւաղ տասնեակ տա-
րիներէ ի վեր կը կրկնուած այս
սխալը միեւնոյն արդիւնքը տը-
ւաւ. այսինքն մարդիկը հրաժա-
րեցան «գլխու ցու քաշելու ժա-
մանակ չունինք» ըսին ու առին
քաշեցին.

Ահա այն օրէն ի վեր գործերը
բոլորովին երեսի վրայ մնացած
ամին բան խեղճ ու կրակ վիճակի
մը ենթարկուած է, և կը տիրէ
կատարեալ անիշխանութիւն մը.
Թաղական չի կայ, ազգային
վարժարանաց հոգաբարձութիւնը
2-3 հոգիի վրայ ծանրացած, ե-
կամուտներու աղբիւրները ցամ-
քած, չի գիտցուիր թէ ուսուցիչ-
ները ո՞ր կէ և ի՞նչպէս կըստանան
իրենց ամսականները. բարեբախ-
տաբար այս վերջինները խղճա-
միտ երիտասարդներ, ամէն ջանք
ի գործ կը դնեն իրենց պաշտօնին
մէջ չի թերանալով իրենց «անկող-
նութիւնը» ծածկելու. Այս, զիտնեք
թէ առ այժմ հոգաբար-
ձութիւնը քիչ թէ շատ անոնց ամ-
սականները կը վճարեն. բայց
քիչ վերջը, յայտնի է թէ այդ ալ
չի պիտի կրնան ընել. և այն ա-
տեն ո՞ւր պիտի յանգի մեր կըր-
թական և կրօնական հաստատու-
թեանց վիճակը. Այս հարցումին
պատասխանը շատ տխուր կերեւայ.
Բայց ո՞վ է հարցնողը, ո՞վ է
փնտռողը. Ժողովուրդին մէջ, մա-
նաւորդ այս միջոցիս, մեռելական
թմրութիւն մը կը տիրէ, նոր
թաղականութիւն մը ընտրելու
խօսքը անգամ չի ըլլար, ընդհա-
նուր է լուռութիւնը.

Ահա այս լուռութեան մէջ մենք

կրկին մեր ձայնը կը բարձրա-
ցնենք ու կը գոչենք. — Նոր
թաղ. խորհուրդ պէ՛տք է ընտրել.
և այս անհրաժեշտ է մեր ազգա-
յին հաստատութիւնները կարգուն
պահելու և մեր զաւակաց ապա-
գան չի մեռցնելու համար.

Բայց այս անգամ այդ պաշտօ-
նին որո՞նք կոչուելուն են. Այս
ալ ուրիշ առթիւ.

Յ. Գ.

ՍՈՒՎԻՈՑ ԽԱՉԱԳՈՂՆԵՐՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Ասոնք Նիւ Ինկլիտի կողմերն
են հիմա. քաղաքէ քաղաք կը
չըլին իւր հայ քահանայ, հայ
քարոզիչ ու հայ առաքեալ գոր-
ծիչ՝ օգնութիւն հաւաքելու համար.
Մէյնի փորձէնտ քաղաքէն կու-
գայ, ուր կը թուի թէ խաչա-
գողներու համար հնձելու հասուն-
ցած արա մը կայ այս օրեր.
Բարեկամ մը մեզ կը գրէ թէ
անցեալներն մէկը կերեւի այդ
քաղաքին մէջ՝ անամօթ խաչա-
գող մը, որոյ լիզուին վրայ «այ
էմ Արմինիլը» պատրաստ պատաս-
խան մը կը կենայ եղեր՝ ամէն
հետաքրքրական հարցմանց. Բա-
րեախտաբար կամ դժբախտա-
բար՝ հայ մը կը հանդիպի այս
մարդուն՝ և տեսնելով որ «հայ
գործիչ»ը ո՞չ հայերէն և ո՞չ ալ
տաճկերէն կրնար խօսիլ, կը կաս-
կածի, ու անոր ձեռքէն վկայա-
գիցը յափշտակել կը փորձէ. ա-
նամօթ սուրիացին Հայուն ձեռքը
խածնելով, և ուրիշներու օգնու-
թեամբ, կը յաջողի վկայագիրն
ետ առնել ու կծիկը դնել այդ
քաղաքէն. Բայց որովհետեւ Բորթ-
լէնտի մէջ այս մարդակերպ գա-
ղանները որս տեսած էին, անց-
եալ շաբթու կը դառնան նորէն
երկու քահանաներու դիմակաւ.
Քաղաքին Տէյլի Արկէս լրագիրը
«Հայ քահանաները հոս են դար-
ձեալ» վերնագրով խմբագրականաւ
մը կը պատմէ թէ՛ այս մարդիկ
քաղաքին ամենանշաւոր պանդոկը՝
Ճէֆըրսըն Հոթէլը կիջեանին, և
որոյ արձանագրութեան գրքին

մէջ ասոնց ստորագրութիւնները՝
քառակուսիներու մէջ՝ ծուռ ու
մուռ գիծեր կը ներկայացնեն ե-
զեր՝ սղագիր գրագրի մը յոգնած
գրչով գծուած զիկ-զակ նշաննե-
րուն նման. Պանդոկապետը ըսած
է եղեր «այս երկու կրթեալ և
լուսաւորեալ ճէնթըլմէններուն հա-
մար» թէ ասոնք խիստ համակրե-
լի երկու քահանաներ են, որոց
համոզիչ խօսքեր կը դիւթեն ե-
զեր զմարդ՝ երբ իրենց խօսակցու-
թեան նիւթն ըլլայ «Հայկական
մեծ խնդիրը». Այս հայ եկեղե-
ցականներու այցելութեան նպա-
տակն է, կըսէ նոյն խմբագրակա-
նը, յանուն իրենց ազգային խնդ-
րոյն օգնութիւն հաւաքել, և մեծ
յոյս ունին թէ պիտի յաջողին Ա-
մերիկեան դրամական առատու-
ձեռն օժանդակութեանց փոխա-
դրողներն ըլլալ ի Հայրենիս, ուր
Յունաց և Հայոց լաւագոյն դասա-
կարգը հերոսաբար կը կռուի եղեր
Սուլթանի և Մահմետականու-
թեան դէմ. Աւելի ցաւալին սա է
այս խնդրոյն մէջ թէ յիշեալ Լը-
րագիրը կը հաւատայ թէ՛ քանի որ
ասոնց պաշտօնն կը տարածուի
բոլոր Միացեալ Նահանգաց վրայ՝
պիտի յաջողին ի հարկէ թափուր
քսակներէ աւելի բան մը տանիլ
հետեւինին. Տիգրիս

Ամերիկայի մեր պաշտօնակիցը
այս տեղեկութիւնները տալէ
վերջ ցաւ կը յայտնէ թէ ինչու
համար տեղւոյն Ազգ. իշխանու-
թիւնը կամ առաջնորդը չի դիմեր
ամերիկեան մամլոյն ու եկեղեցեաց
և չի ծանուցաներ ընդհանուր ժո-
ղովորդին՝ թէ այդ խաչագողնե-
րը արտօնեալ չին տեղէ մը՝ դրամ
հաւաքել հայկական խնդրոյն կամ
Հայ ազգին անունով. Եւ կը յա-
ւելու «ինչո՞ւ մեր Առաջնորդը
դիմում չընէր բարեպաշտ ամերի-
կացեաց մարդասիրական զգացմանց,
ու անոնց նուէրները, որք ջուրի
պէս պիտի վազեն, հաւաքէ ու
զրկէ զայն» մահամիտ կեանքեր
փրկելու համար. Ամերիկացին
կուտայ արդէ՛ն այդ նուէրը, բայց
կուտայ խաչագողներուն, զի
իրական մարդը եկեղեցիին
մէջ փակուած՝ Ս. Պատարագ մա-
տուցանելով ու դժոխքի կրակնե-
րէն մեզ զգուշացնելով կը զբաղի.

ՆՄՈՅԵ ՄԸ

ԹՐԻԿԱԿԱՆ ԽԵՆԱՊԱՏԱԿԷՆ

Կ. Պոլսոյ Սեբեթի թուրք թերթը իր ֆրանսերէն բաժնին մէջ կը հրատարակէ նամակ մը, որուն ծիծաղաշարժ մէկ մասը հոս տարտապելով, մեր ընթերցողաց հետաքրքրութեանը կը յանձնենք իբրեւ նմոյշ թրքական խելապատակին։

«Ամէն պարագայի մէջ տեւա-կան ու փրկարար տնդորութիւն մը վայելելու համար, պէտք ունինք նաեւ մեր կամ ինքեան կողմ օտարականներու խորհուրդներուն։ Ո՛չ ապաքէն ճշմարտ է որ մեր Հայազգի հայրենակիցներուն գրեթէ ամբողջութեան խոստովա-նութեամբն իսկ, այս խորհուրդ-ներն և այս թելադրութիւններն ան-նպատակ եղած են իրենց։ Թէ փո-խադարձ համերաշխութիւն մը կը տիրէ և պարտի տիրել թուրքերուն և Հայերուն միջեւ, ասոր բաւարար ապացոյցը չի բոլոր միթէ սա՛ իրողութենէն թէ թուրքիոյ զանազան կէտերուն վրայ հաստատուած Հայերուն թիւն անթխտելի կերպով աւելի է քան օտար երկիրներու մէջ ցրուեալ Հայերուն թիւը (Ապրիլ)։ Ո՛վ կրնայ ուրանալ անոնց բազմա-ւը թուրքիոյ մէջ, և պակսիլը միւս պետութեանց տակ, մինչեւ անգամ կատարելապէս անհետ-նալն ինչ ինչ քրիստոնեայ երկի-րներու մէջ։ Ո՛չ, Հայը լաւ կը հասկնայ իր շահերը։ Ուշիմ ու խելացի, կը պահէ իր կրօնքն, իր լեզուն, և գիտէ օգտուիլ այն ազատութիւններէ որք միշտ չնոր-հուած են իրեն, Յաթի՛հ Սուլ-թան Սէֆմէտէ մինչեւ վերջ։ Սուլ-թան Համիտ Բ. խանի փառայից թագաւորութիւնն, որ իր Հայ հպատակներուն նկատմամբ ցոյց տուած իր բարձր բարեացակա-մութեան (Արդեօք ընդհանուր ջար-դերը ըսել կոչեմ) և անպատու առա-տաճեռութեան մասնաւոր նշան-ներէն զատ գեռ վերջերս յետաճեցեց զանձուր զինուո-րական արոց, որոց ենթա-կայ են Հայք։ Ներքնապէս համոզուած ենք թէ Հայ ժողո-վուրդն երբեք պիտի չը խաբուի օտարին թունաւոր ազդեցութե-նէն։ Իր երախտագիտութեամբ ու հաւատարմութեամբ պիտի փոխա-րինէ այն առատաճեռութիւններ, զորս Օսմ. վահագիտք ի հնուց անտի չափած են իրեն։ Միու-թեան ու համաձայնութեան սկզ-բունքներն աւելի բարիք պիտի ընեն իրեն, քան բոլոր սխալ գա-ղափարներն, ինչ թագուն ձեւե-րու ու ազդեցութեանց տակ ալ որ առաջ գան։ Այս պայմանե-րուն մէջ, մամուլն փնքն ալ պարտաւոր է իր նուիրական պարտքը կատարել, միշտ յաղթա-կան հանդիսացնելու ճշմարտու-թիւնն ու արդարութիւնը։» (Որք վտարոշաճ են ճաճկապատակն)։

ՀԱՅԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Աւելին ունեցալ այցելելու կը-թովան այս հաստատութիւնը, նոր ու ընդարձակ շէնք մը. քո-ղաքիս ամենէն օգտաւն մէկ թա-ղին մէջ, պուկարական աղջկանց նորաշէն գիմնազիւնին դէմ։

Այցելութեան պահուն Տնօրէնը ֆուտսակէն դուրս կուտար Ա. Գրասարանին։ Երկու պուկար վարժուհիներ ալ նոյն օրը այցե-լելով՝ ներկայ կը գտնուէին դա-տախօսութեան։ Հաճաքը՝ զոր ունեցալ լսելով երկուսեւ մանուկներու համարձակ պատասխանները օտար լեզուաւ մը, ու գիտելով եղանա-կը՝ որով կաւանդուէր այդ լե-զուն, զգացի որ ասպարէզին փոր-ձառութիւնը և մանկավարժական նորագոյն սկզբունքներու գիտակ-ցութիւնը կը դնէր Տնօրէն-Սու-սուցիչը իր դասերուն մէջ, կը ցաւիմ որ չէի կարող քոնի մը դասախօսութեանց ալ ներկայ զու-նուիլ, ստիպուած ըլլալով մեկնիլ։ Տարակոյս չունիմ որ միեւնոյն ուղ-ղութեամբ կաւանդուին նոսր միւս առարկաներն ալ։

Տնօրէնին սիրալիր առաջնորդու-թեամբ այցելեցի բոլոր գասարան-ները, որոնց մէջ դպրոցական ա-ռարկաներու համետ ալ ամփոփ հաւաքածոյ մը ունեւորեալ միշտ հետաքրքրութեան մէջ կը պահէ։ Ամենուն քով զուարթութիւն ու շարժում մը նշմարեցի ու սրտի կատարեալ գոհունակութեամբ մը հաստատեցի թէ Տնօր կրօն Մի-քայէլեան չէ այն դժուարամատ-չելի տնօրէններէն՝ որոնց ներկա-յութիւնը խորին ու երկիւղած լը-ռութիւն մը առաջ կը բերէ աշա-կերաններուն մէջ։ Ընդհակառակն, իր գերազանցող բնասիրութիւնը իրեն վաստկուցեցած է անոնց սէրն ու վստահութիւնը՝ զորս գիտէ այնքան ճարտարօրէն գործածել անոնց գաստիարակութեան օգտին համար։

Աղջկանց ձեռագործներն ալ տե-սայ։ Անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիմ որ անոնց պատ-րաստութեան մէջ ոչ ծախք խնա-յուած է և ոչ յոգնութիւն։ Ճա-շակի ու ասեղներու զանազանու-թիւնն ու ներութիւնը պատիւ կը բերեն Օրիորդին։ Բոլոր այս նը-րաճիւս ձեռագործները վիճակա-հանութեան պիտի դրուին, յար-մար ատենին։

Վերջապէս՝ անհատական ձեռ-ներէցութեան արդիւնք եղող այս հաստատութեան վրայ մինչեւ մէկ աստիճան գաղափար մը կազմելու համար, պէտք է երեւակայել բազմաճիւղ ընտանիք մը, երի-տասարդ ու գործունեայ պետի մը արթուն հակողութեան տակ, զոր կազմող իւրաքանչիւր անհատ, ուսուցիչ, վարժուհի, աշակերտ, աշակերտուհի, գիտակցաբար կը ձգտին մի և նոյն նպատակին,

այն է՝ ունենալ, իրերու կարելի-ութեան սահմանին մէջ, լաւ հաստատութիւն մը։ Ամէնքն ալ, կարծես, կը զգան իրենց Տնօրէ-նին յանձն տուած զոհողութիւն-ներն ու մոտաանջութիւնները, զորս կը ջանան թեթեւցնել լուիկ գործակցութեամբ մը։ Այս նպատ-տաւոր պայմաններով ու արող համերաշխութեամբ՝ կենթադրեմ որ պիտի յաջողին իրագործել ի-րենց նպատակը։ Ասկէ զատ՝ սի-րով յանձն առնուած կարգապա-հութիւն մը, փոխադարձ յար-գանք սը՝ առանց ձեւակերպու-թեան և աչքի զարնող գործունե-ութիւն մը՝ կը կազմեն այս հաս-տատութեան վարիչ մեքենան։

Ամէն բան մարդու, կողիկ ու իր տեղը։ Գիշերօթիկ աշակեր-տաց տրուած խնամքը, նշարա-նին մաքրութիւնը՝ կը մատնեն կնոջ ներկայութիւնը ու հոգածու-թիւնը, վստահ զի կին մը միայն կրնայ գիտնալ բոլոր այդ պա-հանքները, իրենց մանրամասնու-թիւններով, որոնք շատ անգամ անտեսանելի են մեզ, էրիկ մար-դոց համար։ Ու այս ընտանեկան հանգամանքով՝ «Հայկական կրթա-րան»ը կրնայ այնպիսի առաւե-լութիւններ՝ որոնցմէ զուրկ են, մեծաւ մասամբ, գիշերօթիկ հաս-տատութիւնները։

Աւելին է, ուրեմն, յիշեցնելու մեր կարող ազգայնոց, որ փոխա-նակ իրենց զաւակները Պոլս կամ ուրիշ տեղեր զրկելու, ջանան օգուտ քաղել այս մասնաւոր վար-ժարանէն և իրենց քաջալիրութե-ամբ ապահովեն անոր յարա-տեւութիւնը, վստահ ըլլալով թէ աւելի քիչ ծախքով մը պիտի կը-նան առ իրենց զաւակներուն՝ լաւագոյն դաստիարակութիւն մը, ընտանեկան ու ազգային շրջանա-կի մէջ։ Պէտք եղածէն աւելի զո-հեցիք օտարներուն միւր դրամը, ու դրամէն աւելի, մեր զաւակ-ները. ա՛լ ատենն է որ ամփոփ-սելնք մեր մէջ և գնահատենք ինչ որ մերն է, թէ և այդ մերը-խիստ բարեբախտաբար՝ չի ներկայացներ այն արտաքին խաբող երեւոյթ-ները՝ որոնցմով մեր աչքերը չա-ցուցին օտար հարուստ հաստա-տութիւններ։

Անցորդ

ԺՈՒԹ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

ՖԻՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանացի գիտնական զօկտօր Ա-րէնդը նորուստ կը դալ բնկարացի լրագ-րագետի մը անել յետադայ յայտարա-րութիւնը։

«Փրանսան, կասէ գիտնական գեր-մանացին, չափազանց զինուեցաւ եւ մեզ ստիպեց իրեն հետեւելու։ Նա ինչ ուզեց եւ գեռ ինչ կուզէ։ Վերջին տիրանալու համար այն հողերը, զորս նա ստիպուեցաւ մեզ թողուլ՝ իրեն

համար աննպատակ եղած պատերազմի մը հետեւեալօք։

«Բայց այս, վերջապէս, այնպիսի քաղաքականութիւն մը եղած լինէր զոր մենք հասկացած լինէինք։ Միայն թէ՛ վերստին տիրանալու համար պէտք եղած լինէր, ի նախ, նո՛ր պատերազմ մը գրգռել եւ որը, անտարակոյս, քը-սան եւ եօթը տարի յառաջ եղածէն շատ աւելի աւերիչ եղած լինէր։ Ինչ որ անցեալի մէջ Փրանսացիք չուզեցին մղել այն պատերազմը՝ քանզի կը հաս-կընային անկէ յառաջանալիք սոսկալի հետեւանքները թէ՛ իրենց եւ թէ՛ Եւ-րոպայի համար. ինչ որ հիմայ ալ չեն ուզեր՝ քանզի կը շարունակեն խղճ անել, զայն գրգռելով, իրենց ստանձ-նելիք այն անաւոր պատասխանատ-ւութեանց եւ, ամենայն հաւանաբա-նութեամբ, ինչ որ ապագային ալ չի պիտի օգնէ ճիշդ նոյն շարժառիթներ-ով։ Մէկ կողմանէ կը հետեւի, որ ա-նոնք չունին իրենց յարմարածին չափ խաղաղութեան օգուտը՝ ինչու որ ան-դադար կառաջնորդուէին որպէս թէ պատերազմը իրենց համար անմիջական նպատակ մը լինէր, եւ միւս կողմէ կը հետեւի որ անոնք չպիտի կրնային տակնուվրայութեան մը նպատաւոր պատահականութիւններէն օգուտ քա-ղել յուսալ, որովհետեւ լաւ մը որո-շած են չզրգուելու զայն։ Անոնք, ի-րենց չափազանց զինուեցումով, կոր-ծանման պատճառ մը են թէ՛ իրենց, թէ՛ մեզ, թէ՛ Եւրոպայի համար։ Եւ այս ամենը ոչ մէկու համար ունենա-լով նուազագոյն առաւելութիւն մը։»

«Փրանսացիք, միշտ նոյն մտադրու-թեան ազդեցութեան տակ, Ռուսիոյ հետ հաստատեցին անօգուտ դաշնադ-րութիւն մը։ Փաշտայի միջադէպը՝ կը գայ այս առթիւ մեզ ընծայել նոր փաստ մը։ Ռուսական դաշնադրութիւնը ա-նոնց պիտի ծառայէր մեզ դէմ միայն, երբ որ մեր կողմանէ պատերազմ մը յայտարարուէր։ Ռուսիա այնքան չա-հազարգուած է զօրաւոր Փրանսայի մը պահպանութեան համար, որոյ յարձա-կում մը կրած պահուն նա պիտի պար-տաւորէր հարկաւորաբար օգնութեան գալ։ Արեւմուտքէն ուղղուած գերմա-մանական հրացանի հարուածներուն, ի՛նչոյն, ռուսական հրացանի հարուած-ները պիտի պատասխանէին Արեւելքէն։ Այսօրինակ արդիւնք մը ստանալու հա-մար պէտք չկար դաշնադրութեան։ Ռուսիոյ այս բնթացքը, գերմանական յարձակման պահուն, իւր սեփական շահէն զրուած է իւր վրայ։ Բայց ինչ-պէս որ երբեք, բնաւ երբեք, մենք չպիտի յարձակինք Փրանսացիներուն վրայ—Ռուսիայէն վախճալու բան մը չունինք։ Իսկ պահ մը ենթադրելով՝ որ Ձարը մեզ դէմ պատերազմ յայտա-րարէր Ալգաս—Լորէնը Փրանսային զարձնել տալու համար, ամեն ոք գի-տէ թէ այս անկարելի բան մը է։ Ու-րեմն, անօգուտ էր ռուսական դաշնա-դրութիւնը։

«Միթէ այս պիտի նշանակէ՞ որ Ռու-սիոյ աշակցութիւնը մեծ արժէք մը չունենայ եւրոպական ընդհանուր չա-հու տեսակէտով։ Այս բանի վրայ բու-լղոյնի հակառակօրէն կը մտածեմ։ Երբ որ, առաջին անգամ, զբաղեցայ Ֆրանցօ—գերմանական հաշտութեամբ երկու դրացի երկիրներու մէջ՝ քաղա-քական դաշնադրութեան մը կնքման համար, Ռուսիան անժամայէս զուրո-ձեցի իմ ատած կօմիւնացիայէն։ Սա-կայն բացայայտ է, թէ նա կրնայ եւ պարտի այնտեղ կարեւոր դեր մը խա-ղալ։ Իւր շահերը, արդարեւ, նո՛յն են մերիններուն հետ եւ ոչ մի հակամար-տութիւն կայ անոր եւ մեր մէջ տեղը։ Այս միմիայն վերաճմամբ մը պիտի

—Յեկամ. Բրէնս Ֆերտինանտ
հազարէթլերի 10-12 կիւնտէն պե-
րու իֆրոնկոնս խառնալըզընս
տիւշար օլմուշար իսէտէ տիւրէն
սըհհէթ քէսպ իթմիշ տիր. ֆա.
գաթ տօթթօրլարըն թէնպիհի իւզ-
րէ, էլան սէրալտան տըշարը չըգ-
մայօր:

—Սօֆիստոս հէնի ինչո՞ւ օլընան
էօքսիւզհանէի ըհամէն աշմագ
խուսուսընտան փետր. 14 տէ աշի-
նի իծրա օլընտը. պու. էօքսիւզ-
հանէ՝ միւթէվիֆա Բրէնսէսին ար-
զուսը իւզրէ Բրէնս Պօրիսին հի-
մայէսի ալթընտա պուլընտադ
տըր:

ՄԻԻԹԵՆԵՎ ՎԻՑԵ

—)(—

Պուլտան էվլէթի նուսխէմիզին
«Սօն Հափատիպէր» գըսմընտա
տէրծ իթմիշ օլտըզըմըզ իւզրէ,
կէչէն ճիւմաս կիւնիւ Աւտօրիտ
էլիսի Սուլթանըն հուզուրընա
չըգուպ, Թիւրքիանըն էվրոսա
գըթտսընտաքի վիլայէթլերին
հալլերինէ տայիր իթիւրազլար
իթմիշ օլտըզընտան, Սուլթան
ճէվապէն՝ հազըն կիւնէրտէ մէզ-
քիւր վիլայէթլերտէ մահքէմէլէ-
րին նիզամա կիրէճէկինէ վէ էհա-
լինին մալ ու ըրզընըն մուհաֆա-
զա օլընաճազընա վէ միւհրիմէ-
րին ճէզալանաճազընա տալիր հէ-
նի վատլար իթմիշ իտի:

Սուլթան պու վատլարընտ մու-
զայիր օլտադ, իքի կիւն սօնրա,
էմիր վէրմիշ տիր քի՝ Մաքթիո-
նիա վիլայէթլերինտէ սաքին
պուլկար, բոււ, սըրպ վէ տայիր
խրիսթիան էհալիտէն սիւհալար
թօրլանըլըն վէ բարապար վէ
մէքթէպ հօճալտըր զապթիյէ նէ-
զարէթի ալթընա ալընսընլար,
իշթէ պու թէտպիւրլէ իլը պահար-
տա իսթիլալըն էօնիւ ալընաճազ
ըմը: (°)

Մալիւմ օլտըզը իւզրէ, խրիս-
թիանլարտան սիւհալարը թօրլա-
նըլըն տէմէքլէ, էվլէրի հօզլա-
մագ վէ մուհաֆազաի նէֆա իշիւն
պուլընան ուֆագ թէֆէք շէլլէրի
զասպ իթմէք անլաշըլըր:

Մաքթիոնիա իշիւն շու հափա-
տիպէրի օգուտըզըմըզտա, պիր
գաչ սէնէ էվլէլ էրմէնիսթանտա
իծրա օլընան աշըն հալլեր տէր-
խաթըր օլընըյօր օ՝ վագըթ էրմէ-
նիլէրտէն սիւհալար թօրլայուպ,
քիւրտլէրի սիւհալանտըրիյօր ը-
տը. շիմտի տէ Մաքթիոնիատա
խրիսթիանլարըն սիւհալարընը
թօրլայուպ, արնափաւտ իսլամլա-
րը սիւհալանտըրիյօր. պուլնու՛ն նի-
հայէթի տալիս հա պիր գըրկըն
վէ հախօտ պիր մուհալլէպէ օլաճա-
ղը մէմուլ տըր:

Քէզա Սթանպուլտան ալընան
թէլէկրաֆ վէ մէքթուպ հափատիս-
լէրինէ պինաէն, օրատա տալի
Մաքթիոնիալը խրիսթիանլարըն
էվլէրինի վէ տիւքտանլարընը թա-
հարրի իտուպ չօք քիշիլէրի մահ-

պուս իթմիշլէր տիր:
իշթէ սանա իսլահաթ:
—Սինկրօս նոմ պիր բոււ պան-
գէր կէչէն կիւն էօլմիւշ օլմաղլէ,
թէլը իթտիկի օլթուզ միլիոն սէր-
վէթին պէօլիւք գըսմընը քէնտի
միլլէթինէ վասիյէթ իթմիշ տիր:

—Սթանպուլտան Գէօսթէնճէյէ
տէնիւ պլթընտան թէլէկրաֆ թէ-
սիս իթմէք իմթիյաղը Պապը Ա-
լի Ալմանիա թապուսընա վէրմիշ
օլմասընտան տօլայը, մէզքիւր
թէլէկրաֆըն տահա էվլէլ թալիպ
լիսի պուլընան Լաքիլն թէլէկրաֆ
նամ ինկիլիզ գուճարնետաը բրօ-
թէսթ իթմիշ օլտըզը կիպի, ին.
կիլթիւրա էլիսի տալիս իքիճի
տէֆա օլտադ Պապը Ալիյէ թէպ-
լիլաթտա պուլընուպ, մէզքիւր
թէլէկրաֆը հարմագ վէ իմթիյազ
ալմագ հազըր ինկիլիզ գուճարն-
ետաընը օլտըզընը իտտա իթմէք-
տէ տիր: Պու մէսէլէտէն տօլայը
Ալմանիա էլիսի տալիս իյէ միւ-
տէլէլէ իտէճէք պան օլընըյօր,
վիրա մէզքիւր թէլէկրաֆըն Ալ-
մանիա թապուսընա վէրիտիք
տէն տօլայը իմթիւրաթօր վիլհէլմ
թա Պէրլինտէն օսմանը տէվլէ-
թինէ մէֆուսիյէթ վէ թէչէքքիւ-
րաթ պէյան իթմիշ իտի:

Պապը Ալիճէ պու մէսէլէ բէք
նազիք օլմաղլէ հէյէթը վիւքէլա
տիւշիւնճէյէ վէ միւպէքէրէլէրէ
զարգ օլմըն տըր:

—Թաւըն պէյանընա նազարէն,
Հայտար բաշանըն իլիմանընը
հարմագ իմթիյաղը՝ Անտօլու
չըմէտիֆէրի հարան ալմանիալը
շիւքթէթ վէրիլմէմէսի իշիւն
Ֆրանսա էլիսի տալիս բրթէսթ
իթմիշ վէ մէզքիւր իլիմանը հար-
մագ իմթիյաղը Սթանպուլ ըրըգ-
տըլարը հարան Ֆրանսըզ գոււմ-
բանետընա վէրիլմէսինի թալէպ
էլլէմիշ տիր:

—Ֆրանսանըն հէնի Սթանպուլ
էլիսի Ս. Գոնսթան պու բէրշէն-
պէ կիւնիւ Բարիսէ կիտէճէք իտի:
Պու գաթ Ֆրանսանըն մէճիսի ա-
յան (ծերակոյտ) ըհիսի ինթիլապ
օլընաճազ ըմըշ, Ս. Գոնսթան
պու հափատիսի թէքզիպ իթմէք-
տէ իսէտէ, պաղը Ֆրանսըզ ճէրի-
տէլէրին հազմը օլտըզընա պինա-
յէն, մուսալիէյհ՝ մէզքիւր մէսլէ-
քէ կէչմէք իշիւն Բարիստէքի
տօսթլարընա ըհիսի վէրմիշ տիր:
Մալիւմ օլտըզը իւզրէ, մէճիսի
այանըն ըհիսի Ս. Լուպէ Ճոււմ-
հուրիյէթ ըհիսի թալին օլընմըշ
օլմաղլէ, մէզքիւր մէճիս պու սը-
րա քէնտիսինէ հէնի ըհիս ինթի-
լապ իթմէք թէչէպպիւսինտէ
տիր:

—Իզմիրտէն վէրիլէն հափատիս-
լէր վէ իզմիր, Սթանպուլա վէ
Գարապուլնար գօնսօլտարըն քէն-
տի հիւքիւմէթլէրինէ վէրտիքլէրի
րաբօրթլար պիլտիւրմիշ տիր քի,
օլ թարաֆլարա նազլ օլընան ֆա-
գիր Կիրիտլի մուհաճիր իսլամլար
սէպէպի իլէ խրիսթիան էհալի-
նին էմիլիյէթի սէլպ օլմուշ տըր:

պու մուհաճիրլէր հէրլի իսլամլարը
տալի թէչվիք իտէրէք խրիսթի-
անլար էօլտիւրմէքտէ վէ խըր-
սըլըզ իթմէքտէ իմիշլէր: Մա-
հէլին թիւրք հիւքիւմէթլէրինին
քէնտիլէրինի գուվլէթտէն վէ թէ-
էսիրտէն աճիզ կէօսթէրուպ, միւճ-
րիմլէրի ճէզասըզ պըրագմագտա
օլտըզլարընը գօնսօլտար րաբօրթ-
լարը իլէ թաասիդ իտէյօրլար:
Սթանպուլա տալիս իսլամլար Ֆրան-
սըզ գօնսօլտահանէսինի գաբուսը-
նը գըրուպ, չօք շէլլէր չալմըշ-
լար տըր:

(Արմէնիա)

—Ֆրանսա մէպուսանընտան Ս.
Տէրուլէտ վէ Ս. Հապէր հահու-
տիլէրէ մուսալիֆի ֆըրգայա մէն-
սուպ օլմաղլէ հիւքիւմէթի հա-
զըրէյէ գարշը իսթիլալ չըգար-
մագ թէչէպպիւսինտէ օլուպ, Ֆէ-
լիքս Ֆօրըն ճէնապէ ալալընտան
ասքէրլէլլէ ալտէթ իթմէքտէ օ-
լան ժէնէրալ Բօթէի հօլտա գար-
շըլմըշ վէ ասքէր գուվլէթի իլէ
հիւքիւմէթի տաղըթմագ թէքլի-
ֆինի իթմիշ օլտըզլարընտան,
տէրտէսթլէ հապս օլընտըլար, վէ
պիլ ալսէրէ իծրա օլընան հօզլա-
մալարտա պիր չօք մուլիւր էվրագ
պուլընմըշ. պու էվրագլար պիր
թագըմ պէօլիւք զապիթլէրի
թէչվիք իշիւն հաղըմըշ տէնիլի-
յօր, շիմտի թահգիգաթ իծրա
օլընաճազ տըր:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

—Կէչէն հաֆթա Տէպրէտէ
(Ալպանիա) իսթիլալ գուհուր իշ-
միշ վէ պիր թագըմ թէլէֆիյալթ
օլմուշ օլտըզընը հազմըշտըզ. քէ-
զա օլ թարաֆա պիր գաչ թա-
պուր ասքէր հօլանմըշ օլտըզընը
պիլտիւրմիշ իտիք: Սօն թէլէկ-
րաֆլարըն պէյանընա նազարէն,
Տէպրէտէ նիհայէթ արնափաւտ ըհ-
յիսլէրին մէճիսի թէճէմմիւ օլընմըշ:
Հիւր հալտէ պու մէճիսին թէճէմ-
միւսի գուվլէթի ասքէրիյէնին մու-
հաֆազասը ալթընտա օլտը, իշթէ
պու տալիս հէնի պիր տէլիլ տիր
քի, պու մէճիսլէր Սթանպուլտան
կիտէն թալիմաթ ու թէչվիգաթ
իւզրէ օլըյօր:

Բուս, Աւստրիա վէ Ֆրանսա
էլիլէրի Արնափաւտլարըն պու մէճ-
իսլէրինէ գարշը վէ Գօսօփա վի-
լայէթին հալլէրինտէն տօլայը
Սուլթանա բրթթէսթ իթմիշլէր ի-
տի, վէ Սուլթան անլէրի մէնն
իթմէք վատ իթմիշ տի. իշթէ
պու վատըն խիլաֆընտա օլտադ,
ասքէրլէրին մուհաֆազասը ալ-
թընտա հէնիտէն Տէպրէտէ մէճ-
իս թէճէմմիւ իթտիւրիյօր: Պու
կիտիլաթտան անլաշըլտըզը իւզրէ,
Աւստրիա, Բուսիա վէ Ֆրանսա
տէվլէթլէրին ըհիսին գարշը, Թիւր-
քիանըն Էվրոսա գըթտսընտա շու
թէհիլէքլի բօլիթիգայը թուլթմասը
իշիւն տիլէր տէվլէթլէրտէն Եըլ-
տըզա թէչվիք իտուպ, ճէսարէթ

վէրէնլէր վար տըր:
—Պուլկարիա վէ Թիւրքիա
պէնինտէքի սինօր մէսէլէսինի
թէտըզ ու հալլէ էթմէք իշիւն
հէր իքի թարաֆտան մուրախուս-
լար թալին օլընաճազը իւզրէ,
Պապը Ալի քէնտի թարաֆընտան
Մէմէտ Բազպի բաշայը նոսպ
իթմիշ տիր:

—Ֆրանսա հիւքիւմէթի հոււմ-
հուրիյէնին լազվը իլէ գրալըզ
իլան իթմէք մաքսէտինտէ պու-
լընան գօմիթլէրի վէ անլէրին
էվրագ ու հաղըրլըպլարընը էլէ
կէչիլմէք իշիւն շու սըրա հիւ-
քիւմէթ զիյատէսի իլէ տըզգաթ
իթմէքտէ օլտըզը կիպի, Բարիս-
տէն ալընան սօն թէլէկրաֆտ
պինաէն բազար էրթէսի ազչամ,
բօլիսլէր հօզլամա իտէր իքէն,
«Գըրալիյէթ գօմիթլէթի» նոմ
տոյիլէտէն տիւք տ Օրլէանըն
րէսինի, թալա գօմիթլէրի իլէ
օլան մէքթուպ վէ էվրագլարը,
վէ քէզա իւշ ըհնկ պիր պանտե-
րա պուլուպ գալտըրմըշլար տըր. վէ
քէզա Ս. Պիլէնին նէզտինտէն
պուլընան էվրագլարտան պիր Օր-
լէանիսթ գօմիթլէրին վիճուտի
թաասիդ օլընտըզընտան մաստա,
պու գօմիթլէյէ էճնէպի պիր հիւ-
քիւմտարտան բարաճա հարաթմ
իտիլտիկի տալիս անլաշըլմըշ տըր:

—Բօմտան ալընան թէլէկ-
րաֆլարա պինաէն, Բարայա նա-
կէհան տալա նէվինտէն պիր
իտաթալըզ կէլուպ, պալկըն
տիւշմիւշ, պուլըն ըզտըրապը
պիր գաչ սաաթ տէվամ իթտիք-
տէն սօնրա տօթթօրլարըն մահի-
րանէ իծրա իմթիլէրի օքտրալիոն
իւզրէրինէ Բարա պիր ազ քէնտի-
սինի պուլմըշ իսէտէ էլան նամի-
զաճ հալտէ տիր:

ՉԱԽԻՐԻ ԲԻԱՑԱՍԻՐ

Վառնա, 13 ֆետրվար
Պուլզայ
Վալկոն, լիպրա 55-58 հէք 8.80.9-25 ֆ.
Արապա, 55-60 հէքթ. 9.11-20.
Արա
Լիպրա 42-50 հէքթ. 6.20-6.40 ֆր.
Ֆուտուլէն
100 քիլ. 12-13 ֆր. մալընապէօրէ:
Մըպր
55-57 լիպրա. ֆիյ 6-8.5.
Կիւնտէ 20-30 արապա վէ 20-25
վալկոն պուլտայ, 5-6 արապա ար-
բա կէլմէքտէ տիր:
Ֆատուլէն 1-2 արապա:
Արապա մուսալէսի նաբօլէօն 21 ֆր.
հիսապը իլէ:

ԱԶԴ

Եկեղեցական եւ Ազգային երգերու
ծանօթ՝ Երամիշտ Դասաւոր. մը, որ
միանգամայն Ազգային եւ Եկեղեցական
Պատմութեանց, եւ կրօնի գաթեր կա-
րող է ստանձնել, պատրաստ է, Պուլ-
կարիյոն եւ Ռուսիայի Ազգային վար-
ժարանայ միոյն մէջ գոհացուցիչ պայ-
մաններով պաշտօն մը ընդունիլ:
Փափաքողները պէտք է գիտնն ի-
րաւունքի խմբագրատունը:

Отговорникъ Ю. Н. Пикаревъ
Печатница «Взаимность»—Варна